

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
19 Maiu st. v.
31 Maiu st. n.

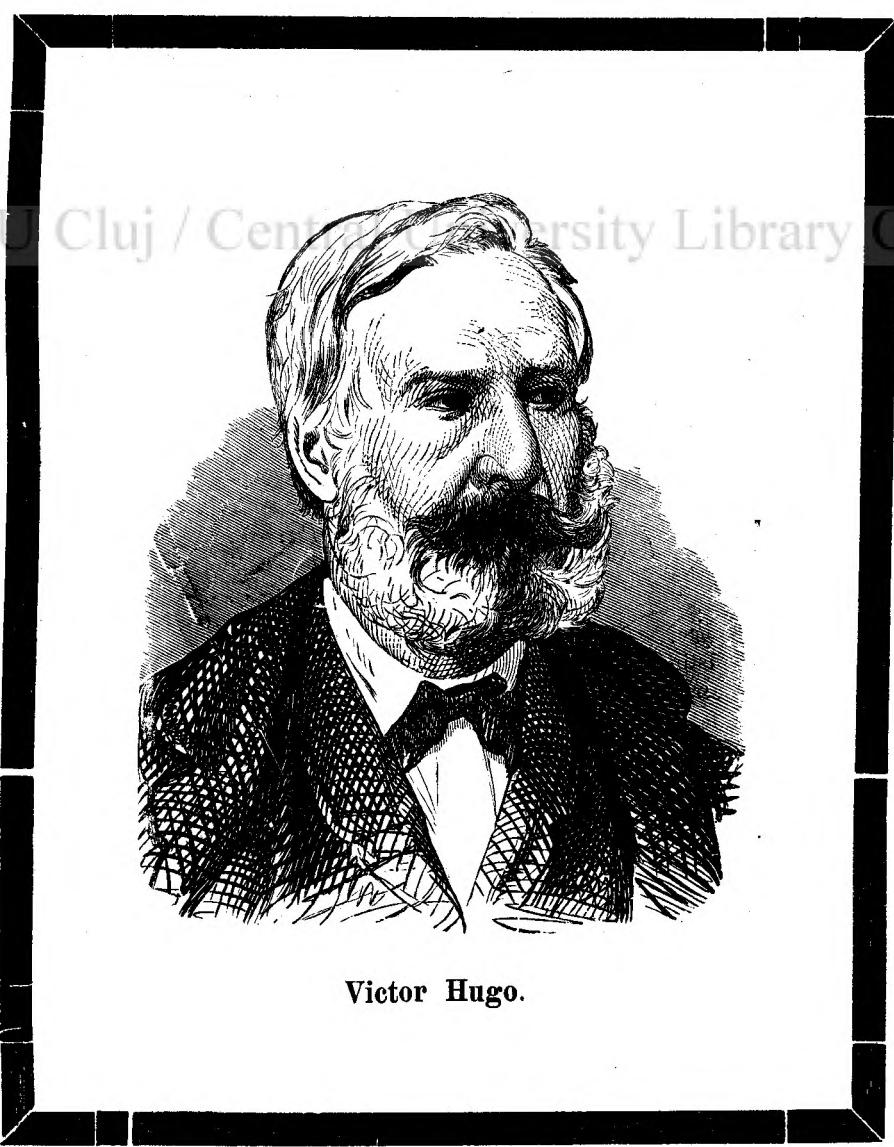
Ese in fiecare duminica.
Redacțunea in
Közép-utcza nr. 395.

Nr. 20.

ANUL XXI.

1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Victor Hugo.

Ori ce să fii . . .

(DE VICTOR HUGO.)

Ori ce să fii; bogat, sărac, bătrân sau tânăr,
De nășteptai cu dor, când soarele apune,
Un paș melodios, un paș iubit, ușor,
Un vîl plăcut și scump, ce iute și dispără,
Precum un meteor în noaptea lungă, mare
Și-ți lasă 'n pept un chin, să te topesci de dor;

De numai din poeți ce cântă și suspină
Și cari iubesc cunoști simțirea cea divină,
Ce mult incântător aurise anii tei:
Să ai o înimă ce moare pentru tine,
Să n'ai tu ca faclii, ca stelișore line,
Ca soare lucitor decât pe ochii ei;

De nășteptai de fel, duios și 'n tremurare
La pôrta balului, ce luce 'n umbra mare,
Acel minut dorit când balul va 'neță,
Să-ți vezi pe scumpa ta ca fulgerul cum luce,
Cu-albastrii ochișori, pe copiliță dulce,
Incinsă de splendori, cu flori pe fruntea sa;

De n'ai simțit de fel o nebunie 'ndată,
Când altul sărută mânuța-i adorată,
Și pe un pept străin bătuse peptul ei;
De n'ai privit în veci cu ură, supărare,
Că 'n valsul necurat, în repepe shorare,
Cum cad, se veștedesc flori dalbe și femei;

Și de nu te-ai urcat vr'odată la coline,
Cu peptul plin-plinut de emoționi divine;
De cumva 'n calde seri pe sub umbroșii tei,
Pe când pe ceriu luciau suave stelișore,
Cu mândra-ți n'ai gustat plăcerea 'ncântătoare,
Ascunși și 'ncet șoptind, de și-a fost singurei;

Și decă mâna ta n'a tremurat vr'o 'n mâna,
Și vorba ,te iubesc — ce dulce te ingâna,
Nu te-a inavușit cu magice simțiri;
De n'ai compătimit chiar tronurile nalte,
Că posedând amor acele căută alte:
Imperiul glorioas, renume și măririi;

Și când lumina ta încep incet se stingă,
Din negura cea grea Paris nu se distinge
Cu turnurile-i vechi, bisericile-i mari,
Și nici nenumerând minutele trecute,
Ce noaptea te 'mpresor de ilușii plăcute,
Și 'n qori dispar pe loc și pier în trupe rare;

Și decă tu atunci când totul dormitează,
Și densa fără grigi pe patul ei visăză,
N'ai plâns ca și-un copil de suferință ta,
Chiemând d'o sută ori pe densa noaptea 'ntrégă,
Credând că de-o mai chiemi, ea va să se ivescă,
Pe mama-ți blâstêmând, dorind a spiră;

De n'ai simțit de fel, că ochiul de fecioră
Aprinse 'n sinul teu o altă inimiță,
De ce-ai fost încântat, și 'n ceriuri ai privit,
Și pentru ea ce-a ris de chinul teu cel mare
Murire-ai bucuros în locul de perdere:
Atunci n'ai iubit, atunci n'ai suferit!

Iosif Vulcan.

Trei crai dela resărit.

— Comedie in 2 acte.* —

Persoanele:

Hagi-Pană, băcan.
Mariță, fiă-sa.
Numa Consule, profesor.
Jorj, copist la un minister.
Petrică, băiat din prăvălie.
Trandafira, o domnișoră matură.

Scena se petrece în locuința lui Hagi-Pană. O cameră mobilată fără modeste. Două ușe, una în fund și cealaltă la dreptă. Într-un colț al odăii un mare dulap și alături o măsuță de scris. Pe părete un orologiu cu cocos, o gravură reprezentând Ierusalimul, o sabie veche și un mare pistol turcesc.

Actul I.

SCENA I.

Jorj (*intrând prin ușa din dreptă*) și *Petrică* (*urmărindu-l în vîrful degetelor, fără a fi văzut*.)

Jorj (*jucându-se cu o mănușă*) Am inventat un lucru de minune; *un stratagème admirable*. Voiu puté vorbi ori-și-când cu Mariță, fără ca să ne tot privește bădăranul de tată-seu. Trimis în prăvălie căte un amic, care reține acolo pe sérmanul Hagi-Pană, îndrugându-i la verdi și uscate despre icre și masline, de și nu cumpără nici un drob de sare, ér până atunci eu petrec aci fără marturi, *en tête-a-tête*, cochetând cu fata băcanului. Ne cunoscem din copilarie, încât casa imi este totdeauna deschisă. E gentilă, decă nu *beauté*; tată-seu e bogat; frumosă zestre în bani și 'n natură! De când i-a murit mama, nu mai este nici măcar desavantajul de a avea o socră. Trebuie s'o ieau de nevestă, *et voila tout*!

Petrică (*a parte*) Așa merge treba? Pe luate? Lasă! bine c'o sciu... Eu me prăpădesc după fată, și el mi-o suflă de sub nas!

Jorj. Dar unde să fie Mariță? (*se uită împregiur și vede pe Petrică*) A! Băiatul din prăvălie!

Petrică. Teșghetar, domnule Jorj; teșghetar, nu băiat din prăvălie... să fie cu iertare...

Jorj. Ce cauți pe aci, *mon cher*?

Petrică. Nimic... ceva... adeca să vedi, domnule Jorj: te iubesc aşa de mult, încât te-aș urmări din loc în loc pe totă scîrta pămîntului. Când te zăresc întrând, aici mai cu semă, uite, nu sciu cum mi se bate înima, ca nu cumva să te las singur. Scii vorba Românilui: dor mi-e de tine, dar de mine mi se rupe inima... Ești un om fără plăcut, domnule Jorj!

Jorj (*îngâmfanându-se*) Am o figură norocită, *un extérieur heureux*, cum dice Francesul; nu e aşa?

Petrică. Așa trebuie să fie, măcar că nu sciu ce este acel *rare*. S-apoi mai e ceva, domnule Jorj. Eram să te rog pentru lucrul acela... Ti-aduci aminte dumineca trecută, când iti venise pofta de a ești cu birja la Șosea...

Jorj. E bine?

Petrică. Ba nu eră bine, că-ți trebuia o rublă.

Jorj. E bine?

Petrică. Ba tot nu eră bine, căci n'o aveai.

Jorj. E bine?

* Jucată pe scena Teatrului Național din București în toamna anului 1878.

Petrică. Bine, bine! ba e forte rěu, că ţi-am dat'o eu . . .

Jorj. A! vrei să dici că e rěu pentru tine, n'est-ce pas?

Petrică (*trist.*) Mi-ai făgăduit să-mi dai inapoi rubla a doua și . . . Aș avé acum o mare trebuință . . .

Jorj. Ce bagatela! Quelle misere . . .

Petrică. Décă poti . . .

Jorj. Ascultă-me, Petrică. Domnișoara Marița m'a rugat să-i copiez o poezie, un charmant morceau. Fiind că eu nu am casă . . . nu că n'am casă, dar eram să dic că nu șed nici odată acasă, ér la cancelarie nu voi să scie tóte ale mele șeful de birou, cu care nu me impac în politică, de aceea am adus poesia cu mine ca s-o copiez aice.

Petrică. Pentru domnișoara Marița?

Jorj. Da.

Petrică (*a parte.*) Hoțule! (*tare.*) Apoi éta cernelă, condee și hărție, domnule Jorj; numai să nu strici cumva vr'o condică d'ale jupânlui.

Jorj (*așeșându-se a copiad și citind.*)

Ca o liră fără sunet,
Ca un fulger fără tunet,
Ca un riu fără murmur,
Ca o pasere tacută,
Ca o casă ce stă mută
Și pustie impregiu;
Astfel sunt și eu, vai mie,
Formă fără melodie,
Pur spectacol făr' idei,
De când dënsa nu-i sub sôre
Și puterea-mi cîntătoré
A murit cu mórtea ei!

Admirabil! Sublim! Délicieux!

Petrică. Dar bine, domnule Jorj; dă serii pentru dra Marița niște stihuri de mòrte?

Jorj. Nerodule! Cum de nu înțelegi tu, că eu vreau să-i arăt tocmai aceea ce aş fi fără dënsa, singur, isolé, cum dice Francesul? (*îute.*) Aș fi ca o liră fără tunet, ca o casă fără murmur, ca un riu pustiu impregiu, ca un fulger fără melodie, ca un spectacol fără sunet, ca o pasere fără idei . . . Ce superbe imagini!

Petrică. Să am iertare, cîntecul dtale n'are pentru mine nici un Dumnezeu! Numai dôră atâtă că-i seris! Seii, dicătorea românescă: dracul, când n'are de lucru, își cîntăresce cîda . . . Séu décă vrei, se potrivesc și mai bine cu o altă qîcală: frunză verde cépă cîptă și-aș mânca zăpadă fripă . . . Curat aşă! . . . Eu unul fac altfel de cîntece pentru . . . pentru aceea cemi e dragă . . . Dar să venim la chestia rublei, domnule Jorj!

Jorj. Iubesci și tu? Pauvre diable! Si care-ți este cîntecul par exemple?

Petrică. Scurt, scurt de tot, nu e frumos ca al dtale, domnule Jorj; nu-i cu paseri fără idei și fără nu mai sciu ce . . .

Jorj. Ia să-l audim.

Petrică. Étă-l (cântă):

Cine n'are 'n lume drag,
Cătu-i lumea tot beteag!
Eu sciu, Dômne, despre mine:
Cătu-i lumea, nu mi-e bine! . . .

Jorj. Atâtă?

Petrică. Atâtă.

Jorj. Ce galimatie! Ce absurditate! Pas un grain de sel, cum dice Francesul!

Petrică. Apoi dě! E curat românesc; mai am un altul, domnule Jorj . . . a, dar éta și domnișoara! (*a parte.*) Mor de necaz!

SCENA II.

Aceiași și Marița (*intrând prin ușa din fund.*)

Marița. Ești aicea, domnule Jorj?

Jorj. Ti-am adus poesia . . .

Marița (*cătră Petrică*) Te chiamă tata.

Petrică (*cu nemulțumire.*) Me chiamă jupânul? Par că nu s'a audit . . .

Marița. Domnul, nu jupânul; l'am audit eu.

Jorj. Negreșit că trebuie să te fi chemat . . .

Petrică. Trebuie! Pe semnul că aşă dice Franțuzul . . . Me duc! (*a parte.*) Au sciat să me gonescă; dar lasă c'o să-i ascuțe eu de după ușă . . . Mare pozna mai este și dragostea! (*ese și apoi intorcându-se ieala o parte pe Jorj.*) Cum vom face cu rubla?

Jorj. Vom vorbi, mon cher, la timpul oportun . . .

Marița. Te chiamă tata!

Petrică (*a parte, ștând.*) Imi ieală și fata și rubla! Vedî asta se dice românesc: lucrul dracului în casa popei!

SCENA III.

Jorj și Marița.

Jorj (*cu emoție, apucând pe Marița de mână.*) Ca mâne voiu fi registrator, apoi archivar, apoi ajutor de corespondență, apoi șef de birou, apoi șef de secție, apoi șef de divisie, apoi director-general, apoi prefect în Dobrogia, apoi ministru, apoi agent la Constantinopole . . . Ca ira, ca ira! Dar vorbit-ai cu tată teu? Spusu-i ai că însoțirea noastră, de parte de a fi une més-alliance, o să ridice sus, sus, forte sus în opinionea publică némul Hagi-Pană?

SCENA IV.

Aceiași și Petrică (*la apariția caruia Jorj lasă cu precipitare mână Mariței.*)

Marița (*confusă.*) Te-ăș rugă, domnule Jorj, să-mi mai copiezi o poesie . . .

Petrică (*care remăsesecu capul scos prin crepătură ușei, fără a intră în cameră.*) Domnișoara Marița . . . Seii ce, domnișoara Marița? Mi se pare, deu mi se pare, că te chiamă jupânul . . .

Marița (*cu impaciență.*) Bine, bine! Voiu veni indată . . . Nu tiné ușa deschisă. Se recesce odaia . . .

Petrică (*în aceeași posă.*) Se recesce în luna lui maiu?

Marița. Eram să dic că se pré incăldesc... Voiu veni, ti-am spus odată că voiu veni . . .

Jorj. Va veni, ti-a spus odată că va veni. C'est clair comme la lune . . .

Petrică. Nu e vorba de alune, domnule Jorj . . . Apoi să vîi, dșoră Marița! (*închide ușa și o deschide érași.*) Să vîi! (*ese.*)

SCENA V.

Jorj și Marița.

Jorj. O singură vorbă, mon ange! Me iubesci tu séu nu? Da séu ba?

Marița. Așă se vorbesce numai la plebiscit. Te mai poti indoii de sentimentele mele? La esire din pensionatul dnei Firundțvanțig, prima cestiune, care s'a presintat spiritului meu, a fost acésta: „Mari! voiesci

tu óre a-ți legá sórta cu un bărbat ca Herman al lui Göthe, o ființă vulgară, un burges de tóte dilele, un automat care putea să placă numai dóră unei Doro-teia ? séu iți place mai bine a visă o figură ușoră, ve-selă, nepásâtore, mai in sfîrșit pe unul din cei trei Muschetari ai lui Dumas ?*

Jorj (speriat.) Muschetari ? . . . Vrea să dică mili-tari ?

Marița. Liniscesce-te, Jorj. Herman al lui Göthe este vre-un băcan séu birtăs dintre amicii lui tata . . . Mi-e gróză a me gândi măcar la dênsul ! Pe când unul din cei trei Muschetari ai lui Dumas, e bine . . . ești tu !

Jorj (erăși speriat.) Unul din cei trei . . . *Par con-sequent*, mai sunt anca doi ?

Marița (cu sentimentalism.) Tu, numai tu ai deve-nit idealul inimei mele !

Jorj (sărutându-i mâna.) Iți mulțumesc, iți mulțu-mesc, *ma colombe !* Dar atunci nu intârđi a spune lui tată-teu . . .

Marița. Chiar astădi . . . (*suspinând.*) Trebuie cu-raj ! Tu scii cum este tata . . . Materialist.

Jorj. Spiritul secolului, *ma chérie !* N'ai ce-i face. Să nu uiți insé un lucru fórté serios, *de la plus haute importance*. Odată căsătoriți, fericirea nu trebuie să ne facă a renunțá la tóte plăcerile societății, preumb-blări . . .

Marița. Baluri . . .

Jorj. Grădini.

Marița. Costume.

Jorj. Cai.

Marița. Voiajuri . . . O, cát de mult aş dorí să văd Parisul ! Dar mi-ar fi frică de petroliu . . .

Jorj. Si mie de comuniști . . . Un om insurat nu se impacă cu comuna. Pré mult liberalism ! *Ca cho-que . . .*

Marița. Dar Venetia . . . Ce mai dici ? Carnaval ! Barcarolă ! Raiu pâmîntesc !

Jorj. Insé tóte astea cer bani. *Ca coûte énormément . . .*

Marița (cu intristare.) A ! in adevér . . . Dar tata e bogat.

Jorj. Tocmai de aceea, *mon bijou*, să nu treci cum-va cu vederea de a-i amintí fóia de zestre . . .

Marița. Îi voiu spune, că tu nu me iei altmin-teri . . .

Jorj (iute.) Feréscă Dumneadeu ! *Dieu préserve !* In-credințéză-l, din contra, că eu te-aș luă fără nimic, dar . . .

Marița. Dar ?

Jorj. Dar . . . dar nu me vrei tu . . .

Marița. Nu te vreau eu fără bani ?

Jorj. Nu-i asta ! Nu me vrei . . . nu vrei . . . nu-i convine, tu unică odrasla a lui Hagi-Pană, *l'unique re-jeton*, cum dice Francesul, să nu aduci o frumósă zestre in casa bărbatului.

Marița. Te-am inteleas.

Jorj. S-apoi mai observă bine un lueru.

Marița. A !

Jorj. In burgesie esistă un obiceiu stupid, o re-măștă a timpurilor barbare, un antipod al civilisaționii, o piedică a progresului, o palmă pentru liberalismul secolului, un semn de neincredere selbatecă, *quelque chose d'abominable*, și nu tocmai noi trebuie să incurajăm aceste triviale usanțe . . .

Marița. Negreșit ; dar despre ce este vorba ?

Jorj. Tatăl teu pôte să-și bage in cap naiva idee, *une pure bizarrerie*, de a ne da numai venitul zestreui.

Marița. Si nu e bine ?

Jorj. Fă donc ! Ar fi pentru noi o curată sclăvie ! A se mișcă cineva după măsură, ca o mașină cu vi-tesa calculată mai de nainte ! Inchipuesce-ți, *mon âme*, că venitul anual s'ar cheltui într'o jumătate de an ; ore ce facem noi atunci cu celealte şese luni ?

Marița. Ai dreptate. (*A parte.*) Ce spirit !

Jorj. Cere dela tată-teu capitalul zestreui. Capital și érăsi capital, *tout bennement !* Venitul fără capital este o monstruositate, și mai mult decât atâta ! să-ți spuiu drept, pentru mine unul ar fi chiar o in-sultă . . .

Marița. Cum aşă ?

Jorj. Un bărbat, căruia i se numără numai veni-tul zestreui, este curat ca o moșie luată in arendă, pen-tru care se plătesce in căștiuri. *Quelle horreur !*

Marița. Căștiuri ! Așă este ! uite că asta nu mi-ar fi trecut prin minte . . .

Jorj. Un bărbat cum se cade . . .

Marița. Unul din cei trei Muschetari . . .

Jorj. Nu se arendeză, ci . . .

Marița. Se iea cu embatică ? cu bezmă ?

Jorj. Un asemenea bărbat, *mon diamand*, se cum-pără de veci, adeca . . .

Marița. Adeca ?

Jorj (cu emfasă.) O legătură eternă, à tout jamais ! De aceea, *mon amour*, jos venitul ! să trăiescă capi-talul ! capitalul este șeful de bi . . . este regele lumii !

(Afară se audă la ușa din fund vocea lui Hagi-Pană stri-gând ! *Petrică ! unde esti strengarule !* ér la ușa din drépta vocea Petricăi : *Indata, jupane !* Jorj se repede la ușa din fund și se ciocnescă cu Hagi-Pană, carele tocmai atunci o deschiđe ; Marița pe de altă parte se repede la ușa din drépta și se isbesce tot aşă de Petrică. Toți se uită cu nedomerire unul la altul.)

SCENA VI.

Hagi-Pană, Petrică, Jorj, Marița.

Jorj. Iertare, tată hagiule ! *Mille pardons !*

Hagi-Pană (cătră Petrică.) Unde erai, vagabondu-le ? Nu mi te-am vădut de doue césuri !

Marița (a parte.) Si el imi dicea că me chiamă tata . . .

Jorj (a parte.) Să profit de ocasiune pentru a me descurca.

Marița (cătră Hagi-Pană.) Bine, tată, cum e asta ? Petrică imi spunea că . . .

Jorj (intrerumpând.) Petrică era aicea cu noi. *Marița se uită cu mirare.)* Mademoiselle l'a reținut in odaia intr'adins, pe semne pentru a nu remână singură, adeca cu mine. *C'est tout naturel !*

Petrică (confus.) Așă este, chiar aşă, jupâne ! (*a parte.*) M'a tras pe șvară ! Le ajut tocmai eu la dragos-tea lor ! Imi vine să turbez de ciudă !

Hagi-Pană. Cară-te la prăvălie . . .

Petrică (a parte.) Me goneșce și dênsul !

Hagi-Pană. Cată de te pôrtă bine, că te cunosc eu ! De vr'o cătă-va vreme ti-au intrat gărgăunii in cap. Iți vorbescă mușteriul, și tu nu-l ascuță ; te 'ntrăbă, și tu nu-i respunzi ; n'aude, n'a vede, n'a greul pâmén-tului ! Așă nu se vinde marfa, fetul meu ! Nu de giaba dice vorba românescă : cu risul și cu glumele se culeg tómna prunele. Cu posăcie nu faci negustorie ! Du-te dară la leșhea și cată-ți de trébă. Silesce-te mai cu sémă a strecură ciocolata aceea, Revalisiera cum ii dice. S'a respândit svon, că-i curat o gutapercă prefăcută ; și eu, săracul de mine, mi-am adus, ca un năuc, értă-me Dômne, patru sute de tablete, credînd că dóră se va desface ca pânea caldă ! Décă lumea va află odată că-i lucru prost, o să remâiu cu povara in spinare.

Ori și cine va veni să cumpere ceva, înțelesu-m'ai, fie căscaval, fie rom, fie săpun, fie rapiță, fie salam de Verona séu de Sibiu, tu să-i laudi blestemata aceea de Rivalisieră, care mi-a făcut dilele frite . . .

Petrică. Am invățat pe din afară, jupâne, cum s'o zugrăvesc (*reciteză iute*) Buna de stomac, pept, nerve, plămâni, miasme, gâlcii, respirație, rinichi, afrofie, tuberculosă, oftică, astmă, tuse, indigestie, guturau, insomnie, venin, slabiciune, dropică, anemie, friguri, amețelă, congestie, migrenă, diabetă, melancolie, angină, reumatism, tifos, coleră, ciupă, ipertrofie, bôlele óselor, ipocondrie și galbinare !

Hagi-Pană. Așa ! Bun de tot ! Dă-le la Revalisieră ! Dă-o la toți !

Petrică. Se înțelege, jupâne. De n'or scăpă dênsii, scăpăm cel puțin noi de ceea ce ne dore.

Hagi-Pană (*a parte*.) E deștept băiatul. (*tare*.) Dute, du-te . . . (*Petrică ese*.)

SCENA VII.

Hagi-Pană, Jorj, Marița.

Hagi-Pană. Ce mai dici acumă, mușu Iorgule ?

Jorj. Ca va . . .

Hagi-Pană. Nu e vorba de nici un Sava ! Eu vreau să te 'ntreb alt-ceva. Spusu-ți-am séu nu dilele trecute, ca să nu te mai văd singur aicea cu Marița ?

Jorj. Apoi eră și Petrică cu noi, *ma parole d'honneur* . . .

Marița. Si Petrică, taică.

Hagi-Pană (*către Marița*.) Petrică ne-Petrică, cără-te în odaia dtale ! Pune-te de cose, ori te inchină, ori apucă-te de citeșce Alexandria . . .

Marița. Dar taică . . .

Hagi-Pană (*făcându-i gest de a ești*.) Vorba multă, trébă scurtă ! (*Marița ese prin ușa din fund*.) Bine a quis cine a quis, că temeia a imbêtânat pe dracu . . . dar apoi fata !

SCENA VIII.

Hagi-Pană și Jorj.

Jorj. Ești pré sever, *ma foi*, tată hagiule . . .

Hagi-Pană (*ăședându-se*.) Eu sciu dicala românescă : mai rara vedere este mai cu miere. Te-ai pré incubat pe la noi, mușu Iorgule. Nu că-mi pare rău, dar nici bine. De frate, frate să-mi fi; dar la noi mai rar să vii . . .

Jorj (*luând un aer maiestos*.) Tocmai asta eram să-ți spuiu, tată hagiule. *Justement ca*, cum dice Francesul. În terra noastră un larg viitor este deschis talentului. Liberalismul instituțiunilor naționale permite meritului a se urca sus pe scara distincțiunilor sociale. Astădi copist, mâne președinte al consiliului de ministri, nimic mai lesne, *rien de plus naturel* ! Așa dară . . .

Hagi-Pană (*intrerupând*.) Asă dară, mâne séu chiar astădi, o să mi te dea afară din slujbă, ca pe o măsea stricată, cu tot naturelul dtale, mușu Iorgule !

Jorj (*desconcertat*.) Nestabilitatea funcțiunilor este o consecință inevitabilă a . . .

Hagi-Pană. Ascultă-me ce-ți spuiu eu, dragul meu, că dör nu de giaba am umblat până acolo la Ierusalim (*arată cu degetul cadrul de pe părete*.) Vădui multe și audii destule ! Aș dorî din tot sufletul să te pui pe o cale mai bună ; ér nu, după vorba Românului : an n'ai căștigat, estimp ai păgubit, la anul tragi nădejde. Ești un derbedeu, mușu Iorgule !

Jorj (*scandalizat*.) O !

Hagi-Pană. Am fost prieten cu tatăl dtale, repro-

satul Kir-Spirea, Dumnedeo să-l ierte. Eră un om fără de ispravă, în totă firea, așezaț, harnic, cinstit, fruntea simigilor din mahala . . .

Jorj (*cu orăre*.) A !

Hagi-Pană. Nu cumva îți este rușine de meseria părinților dtale ?

Jorj (*confus*.) Nu . . . dar . . . (*a parte*.) Ce lipsă de crescere ! *Nul savoir-vivre* !

Hagi-Pană. In loc să te fi apucat de muncă, de trébă, de vr'un meșteșug, dta ai tocăt părăluțele reposatului și acumă, după vorba vechie, umbli pe drum cu alaiu franțuzesc și n'ai acasă mălaia românesc !

Jorj (*a parte*.) *C'est trop fort* ! Trebuie să isprăvesc ! Să-l iau iute, iute ! (*tare*.) Un cuvînt, tată hagiule ! Ai dreptate în tote, *vous avez parfaitement raison*. Am fost rău, dar nu mai sunt. Natura mea întregă s'a schimbat printr'o revoluție . . .

Hagi-Pană (*uitându-se impregiur*.) Să nu-mi vorbesci de revoluții ! audi-tu-m'ai ? Ele căt p'aci eră să me mufluzescă . . .

Jorj. *Pardon* ! N'am fost bine înțeles. Amórea este cea mai puternică revoluție . . .

Hagi-Pană (*sculându se furios*.) Erăși revoluție !

Jorj (*cădând in genunchi*.) *C'est fini* ! Iubesc pe fica dtale !

Hagi-Pană (*și mai furios*.) Afară ! afară, resvrătorule !

(Va urmă.)

B. P. Hășdău.

In singurătate.

acerea impregiurul meu se 'ntinde,
Dar sunt deprins cu-ășă tăcere-adâncă,
Precum deprins e șoimul de pe stâncă
Cu sgomotul furtunei ce-o cuprindă.

La rađe dulci de lună, 'n glas de drochii,
Inima mea nu 'ncercă să mai sugă
Dulcetă nopțiilor dela irugă,
De-a căror strălucire mi-ascund ochii.

Imi place numai in singurătate
S'ascult césornicul din grinđi cum bate
Si cum se scurge plória 'n picuri.

Din mare asvărît pe sterpe maluri,
Adorm, ne mai visând de-a vieții valuri,
Si de plăcutele-i nimicuri.

Ioan N. Roman.

Coda sórecului.

— Din Botanica poporală română. —

Coda sórecului numită in România : *Coda sóreclui*¹⁾ și *Coda șoricelului*²⁾ in Transilvania : *Coda soricelului*³⁾ éra in Bănat : *Coda șoricelului*⁴⁾ și *Alunele*⁴⁾ lat.

¹⁾ Dr. D. Brândză : Prodromul florei române Bucuresci 1879—1883 p. 279.

²⁾ G. Baronzi : Limba română și tradițiunile ei. Brăila 1872. p. 131.

³⁾ G. Bariti : Vocabulary de numele plantelor românești, nemțesc și ungurești publ. in „Calend. pentru poporul român” pe an. 1858. Brașov, p. 30.

⁴⁾ Simeon Mangiuca : De însemnatatea botanicei românesci publ. in „Familia” an. X. Budapesta, 1874. p. 561 și 586.

Achillea Millefolium, germ. Schafgarbe, este bună, după spusa româncelor sciutore, de următoarele lécuri: de tusă, de nădușelă, de friguri, de durere de mâni și picioare, de tăieturi, de buboie și de alunele.

Pentru tusă culeg flóre de Códă şórecului, o uscă bine și apoi, fierbendu-o într'o ulcică cu apă curată, fac dintr'ënsa un feliu de céiu. Céul acesta călduț il beu apoi cei ce pătimesc de tusă ori și când tușesc, și după aceea le trece tusa. O samă de femei mai amestecă printre Códă-şórecului încă și Cimbrisor séu Cimbru-de-câmp lat. Thymus Serpyllum Fries.

Cei ce au nădușelă se vindecă cu Códă-şórecului în următorul mod: ieu Códă-şórecului de cea lătită pe pămînt, nu de cea crescută în sus, și stroh de fén, care crește pe telenă, și pe amêndoue acestea le pun într'o olă curată umplută cu apă la foc ca să fiérbă. După ce au fierit de-ajuns tórnă apa din olă într'un ciubăraș și ciubărașul il acopér c'un țolișor. Nu mult după aceasta cel ce are nădușelă séu durere-de-picior se bagă cu picioarele în ciubăraș, se acopere cu un co-gioc și aşă stă acolo, acoperit peste tot corpul de numai ochii și se văd, până ce asudă cum se cade și până ce-i trec apoi și sudorile. Însă în același timp, când fac scăldătorea aceasta, fac și un feliu de băutură, care o băe apoi cel bolnav în restimpul acela, când stă cu picioarele în scăldătore. Èr băutura aceasta se face în următorul mod: ieu o jumătate de ocă de bere, doue mere curățite de coggie și de simburi, chiperiu-alb de un grițariu, ghimbiriu-alb (tot un fel de chiperiu alb), apoi zăhar alb, negru și galben, câte de doi grițari, și pe tóte acestea le fierb la un loc într'o olă curată. Zama aceasta apoi o be cel bolnav. Atât scăldătorea cât și băutura se repetă mai de multe ori, adeca până atunci, până ce-i trece celui bolnav de nădușelă.¹⁾

Pentru friguri în Códă-şórecului, o piséză bine, o pun apoi în holercă și când îi infiòră și-i scutură frigurile mai tare, atunci beu o măsură anumită din holercă de-acesta.²⁾

Déca unuia séu altuia îi crépă pielea de pe mâni și picioare aşă că-l ustură forte tare, ie Códă-şórecului cu rădăcină cu tot, o pune într'o ulcică ca să fiérbă, și după ce a fierit de-ajuns, își spélă cu zamă de-acesta mânele și picioarele, și 'n scurt timp după aceasta se vindecă.³⁾

Când cineva se taie séu se sparge la vr'un picior cu un cep, séu cuiu, séu tișitură séu și eu vr'un alt ore-și care obiect ascuțit, piséză măruntel frundă de Códă-şórecului, stórcе sucul ei în locul atâcat și tot cu de-acesta se și légă la piciorul vătămat, séu pune deasupra scamă, și după ce a făcut aceasta tăietura în scurt timp se vindecă, căci Códă-şórecului tótă răutătea i-o scôte din picior afară.⁴⁾

Déca unul are vre-un buboiu și déca va luă frună de Códă-şórecului, va amesteca-o cu reșină și amestecătura aceasta va pune-o sara pe buboiu, buboiul peste nöpte se cóce și sparge și aşă se vindecă de grabă.⁵⁾

Tot cu Códă-şórecului se vindecă cu alunelele (Sommersprossen) de pe față ómenilor, de unde se vede că-i vine apoi și numirea de „Alunele“ la Români din Bănat.⁶⁾

In fine mai este de amentit încă și aceea, că de

¹⁾ Dict. de Ilincă Buzilă din Frătăuji-vechi.

²⁾ Dict. de Safta Roșca din Poieni.

³⁾ Dict. de Alecsandra Ivănuță din Frătăuji-vechi.

⁴⁾ Dict. de Z. Tuniac din Crasna.

⁵⁾ Com. de regret P. Spénul din Poiana-Stampii.

⁶⁾ Simeon Mangiuca: De însemnatatea botan. op. cit. pagina 586.

familia Codii-şórecului se ține încă și următoarea plantă, care e românilor cunoscută după nume și adeca: Rototele-albe,⁷⁾ lat. Achillea Ptarmica L., germ. Bertramgarbe, Niessgarbe.

S. FI. Marian.

Doue întrebări.

i sciți voi ce e mörtea

Si viéta érăs ce-i?

Ah, mörtea-i nöptea, viéta

E diua, dragii mei!

Sciți voi, din aste döuă

In giur ce-mi dominéză?

Nici diua, dar nici nöptea,

Ci-acuma inseréză!

C. Boșcu.

Victor Hugo.

1802—1885.

 Cel mai mare poet al Franției, bardul acestui secol, Victor Hugo, a incetat din viață la 22 l. c. în Paris, în etate de 83 ani. Mortul e al națiunii franceze, dar jalea e a omenimii intregi.

Sublim ca Pindar, isteț ca Anacreon, satiric ca Juvenal, drept ca Tacit, pathetic ca Eschyle, Victor Hugo a fost susținutul liric al Franției, și poetul omenimii intregi.

El s'a născut la 26 febr. 1802 din o vechie familie nobilă. Părintele seu Sigisbert Hugo a servit în armată pe timpul republicei și a ajuns căpitan, mai târziu general, er imperatul Napoleon I l'a numit conte; mamă-sa Sofia Trebuchet, a fost fiica unui fabricant de năi în Nantes.

Micul Hugo dimpreună cu părinții sei s'a mutat din oraș în oraș, călătorind astfel totă Italia, cu garnizoane în care se află tatăl seu. Acesta era napoleonist, era mamă sa royalistă. În etate de 7 ani părinții l'au dus la Paris, unde începuseră să studieze în mănăstirea din strada Feuillantines, subiect conducerea generalului Lahorie, pe care guvernul imperial l'a osendit la moarte. Aceasta făcă asupra băetului mare impresiune și i-a dezvoltat sentimentul royalist, ce transpiră din operile lui din copilărie. În etate de 9 ani părintele seu l'au dus în Spania, unde l'a aşezat érăs în o mănăstire, de unde după patru ani s'a rentors la Paris în școală de mai nainte, mai târziu în institutul Cordier, unde petrecu patru ani.

In intervalul acesta densul s-a și inceput activitatea literară. În etate de 10 ani scriea versuri, er în etate de 14 ani compuse prima sa dramă „Irtamene“. La 1817 a trimis Academiei o epistolă poetică „Despre avantajele studiului“, care a obținut lauda juriului, dar acela nu i-a acordat premiul, din cauza că n'a vrut să credă că autorul este un copil de 15 ani; cu primele lui ode însă a dobândit trei premii, incăt Chateaubriand l'a numit „L'enfant sublime.“

La 1822 a publicat un volum de ode și balade; fondul religios și monarchic al lor atrase atențunea cercurilor domnitore și junele poet făcă cunoșința bărbăților de frunte ai restaurației. Restauraținea, in-

⁷⁾ Dr. D. Brândză: Prodrom. op. cit. p. 278.

urmarea multelor sale greșeli, a inceput să decașă și liberalismul cuprinse teren din ce în ce mai mult. În al doile volum al odelor și baladelor sale (1826) Hugo deja se prezintă ca adept al acestei școle. Într-aceea el publică drama „Cromwell”; în prefată acesteia declară resboiu clasicismului și arboră un nou standard literar, romanticismul, pe care-l definiă astfel: „Tot ce este în natură, se află și 'n artă; din combinațunea sublimului și grotescului se nasce drama, expresiunea epocii moderne”.

La 1828 a făcut mare sensație cu niște balade publicate subtitul: „Orientales”. Atunci amicii lui cereau să scrie o dramă, care să represinte și pe scenă școala nouă. Astfel scrise dânsul drama „Marion Delorme”, care însă a fost oprită de către cenzură. O altă dramă „Hernani” s'a represintat la 25 febr. 1830; lupta între cele două școli a fost mare, în sfîrșit însă școala lui Victor Hugo învinse și piesa nouă s'a susținut în repertoriu deces ani de dile. În era liberală inaugurată prin revoluție din iulie s'a jucat și „Marion Delorme”, ba la 22 nov. 1832 s'a represintat și „Roi s'amuse”, însă două zi fu oprită, căci tendința-i nu părea loială nu plăcuse curții. Apoi urmară: Lucreția Borgia, Maria Tudor, Angelo, Ruy-Blas, Les Burgraves, Notre-Dame de Paris, și poesiile Les Feuilles d'automne, Les Chants des crepuscule, Les voix interieures etc. Cine nu să aduce aminte de aceste scrimeri, cele mai geniale apariții în epoca cea mai bogată de producție literară a Franției?! Ele creără autorului lor nume mare. Aceste formează primul period al activității poetului.

Al doile period începe cu revoluție din februarie, său mai bine cu 1852, când Victor Hugo în urma revoluției de stat din 2 dec. 1852 fu silit să emigreze în străinătate.

Victor Hugo totdeauna s'a ocupat de politică cu multă tare. Când a fost royalist, a luptat energios în interesul partidului său, căci odoile lui făcură mai mare sensație, decât cele mai multe cuvântări din cameră său o mulțime de articoli de fond; el a cântat rentorică Bourbonilor, eroii columnei Vendée și jertfele republicei. După revoluție din iulie, a contribuit la creația legendei napoleoniene, a cântat în ode de slujbă naltă columnă Vendée și pe Napoleon II. Nu s'a mulțămit cu gloria poetică, ci voia să fie aplaudat și pe tribună ca cei doi rivali puternici ai săi: Lamartine și Chateaubriand. La 1845 Ludovic Filip l'a numit păre și Victor Hugo în senat pronunță discursuri esențiale pentru abrogarea legii de esilare a Napoleoniilor. Urma revoluție din februarie. Poetul, al căruia trecut royalist încă nu fu uitat cu totul, a fost admis într-candidații partidului reacționar și ca atare fu ales deputat, dar căteodată votă și cu partidul democratic. Pentru sprințirea acestei politice fondă și diariul „L'Évenement”.

În „Anseblée législativ” el avu cu totul alta atitudine. În urma influenței lui Girardin, se însoță la partidul democratic și socialist și devină unul din oratorii conducători ai stângiei. Oratorii din dreptă de multe ori i-au imputat neconsequentă, citindu-i poesiile royaliste și bonapartiste și 'n ton satiric îl trimiteau la Parnas. Dar el nu se descurăgiă. Când era vorbă de realegerea lui Ludovic Bonaparte, rosti o cuvântare uriașă care înțineai multe dile și o combată cu totă tăria. Napoleon fu ales și peste o lună făcă lovitura de stat. Poetul fu silit să fugă, întîi se duse 'n Belgia, de acolo 'n insula Jersey, de unde începu un infricoșat rezidău în contra imperiului nou, publicând o mulțime de scrimeri politice. La 1859 Napoleon dete amnistie generală, însă Victor Hugo o refusă.

In anul acela publică celebră sa carte: „La Legende des siècles”, care a fost un eveniment literar în totă lumea civilizată. Nu peste mult apără romanul său cel mai important: „Miserabilii”, după care urmăreau alte două: „Travailleurs de la mer” și „L'homme qui rit”.

După căderea împăratului Napoleon III, el se renunță la Paris, unde fu primit cu mari ovații și ales deputat, dar în curând își dețe dimisiunea.

În anii 70 publică mai multe scrimeri: L'Anné terrible, Mes fils, Quatre-vingt-treize etc. La 1876 fu ales senator, tot în anul acela publică a doua parte din „Legenda secolilor” și scrierea „L'Art d'être grand père”.

Victor Hugo trăia în Paris moderat, dar în condiții materiale strălucite. Salonul lui era locul de întâlnire al tuturor ilustrațiilor franceze și străine, Louis Blanc, Gambetta, Clémenceau, Castellar, Renan, C. A. Rosetti, Houssaye, generalul Wimpfen, Gonzales, și tot ce poartă un nume în politică, literatură, științe, a luat loc la mesea poetului.

El a fost insurat, dar muiera i-a murit de mult; a avut doi fiți, au murit și aceia amândoi, dar unul a lăsat doi băieți, — a mai avut și-o fiică, dar aceasta se află în casa pentru alienați. Aceasta și cei doi nepoți îmoștenesc totă averea, care se urcă peste patru milioane de franci, câștigată totă cu condeul. El a lăsat săracilor 50,000 franci.

Mórtea lui a produs impresiune adâncă în totă lumea civilizată, dar mai ales în Paris. Senatul și camera au votat ca înmormântarea să se facă cu cheluiula statului, mortul să aibă spus trei dile la „Arcul de triumf” să-l poată vedea tot poporul. Înmormântarea se va face luni și are să fie imposantă, cum nici la Paris nu s'a văzut încă.

Abia a murit poetul și s'a și început contribuirea pentru a-i se ridică o statuă. Operile lui vor apărea în o ediție nouă și atât de strălucită, încât aceea va costa două milioane și jumătate de franci. Ediția de lucru va avea numai 50 de exemplare, fiecare va costa 6000 franci, er un exemplar ilustrat din ediția ilustrată va costa 1200 franci.

Așa sciu să stimeze națiunile culte pe omenii lor mari.

Cartea amorului.

— Culese și puse în ordine de I. S. Spartali. —

Tot disprețul amorului vine din aceea că nu deosebim destul de bine fizicul de moral. *Mademoiselle de Lespinasse*.

Amorul fără dorință e o chimera; nu există în natură. *Ninon de Lenclos*.

In amor, indeplinirea celor mai mari dorințe ale noastre este adesea sorgintea celor mai mari supărări. *Sénèque*.

In amor, dorințele ambicioase cresc cu succesele; deul înimilor e ca un arendaș lacom care cere mereu de cără mai e ceva de dorit, cu deosebirea însă că arendașul este nesătios și că amorul când a obținut tot se desgustă lesne. *Duclos*.

Amorul, cea dintâi fericire omenescă, pentru că să fie viu și durabil, are trebuință ca durerea să-i imprumute lacramile sale. Copil al melancoliei mai mult de cără al veseliei, nici odată focul său nu este mai puternic de cără când îl aprinde în ochii inecați în lacrimi, și nu poate fi vecinic de cără când va fi nutrit de tristeță. *Madame Cottin*.

Cronică rimață.

di moda este să se scrie
Nimicuri mari in versuri mici;
Deci, ceterior, ca să nu dici
Că gazetarii sunt mojici,
Postim-ți modă : *stihărie!*

* * *

Nu-i nou, in iernele de-acuși,
Să vezi că nu cade zăpadă ;
Dar ar fi nou să se vădă
O érnă in care să nu cadă
Cucónele pe alunecuși.

Așă, la operă, spre pildă,
Printese cu traiu monoton,
Jucând in gândul lor o Gildă *
Cu nasul cad, spre a fi in ton,
Pe nasul unui bariton.

Séu pe la ghiată (căci se dice
Că sfatul nou comunal
A pus hamal lângă hamal
Să stergă ghiată pentru-un bal
Cu bere, crenvurst și popice.)

Acolo, fetișcane 'n sir
Alunecând cu domni prin cetea
Riméză cetea cu mustetă
O! Julietta lui Shakespeare!
Și ca și tine cad... pe ghiată.

Așă e lumea... nu-i nimic !
Unii mai cad, alții se scolă,
Si fierbem in aceeași olă,
Căci suntem toți de aceeași școlă :
Al plapămei colegiu unic.

O ! décă omul ar fi demn
De-a sci de mic ce-i este scris,
Ar tot ciopli la cruci de lemn,
Să aibă ce să pue semn
La capul fie-cărui vis.

Căci or ce-ar face, or ce-ar drege,
La urmă, desiluzii sunt...
Si pentru vulg séu pentru Rege
S'aplică tot aceeași lege
Cu 'n singur paragraf : *morment.*

Când iti arunci privirea caldă
In lumea sufletelor reci,
Si vedî tot soiul de zevzeci
Cum mintea linisit și-o scaldă
In nemurirea cea de veci :

Te-apucă-un dor de a fi o stană,
Un vîrf de munte, un copac,

*) Rigoletto.

De cât să dici că mai ești Dac
Din Dacia acelui veac
Când lumea 'n tot era romană.

* * *

Dar etă-me 'n filosofie
Inomolit până la brâu
Si gândul meu eră să fiu
Un cronicar mai cilibiu,
Cu cronica in poesie.

Deci, Rozinante, stai pe loc !
Séu te intorce ér la baluri.
Străbate prin a lumei valuri,
Ca şoareci prin caşcavaluri,
Si intră 'n grajd ; eu intr'un joc.

E bal de facere de bine
Si e cu port național.
Cuconete sunt intr'un hal...
Cum numai cine-a mers la bal,
Le va 'nțelege ca și mine.

Sunt imbrăcate tărănesce
Si joc *lanciers* cu *balancez*,
Vorbesc turcesce, păsăresce,
Si se *ganteză* franțuzesce,
Bătând măsura : *do, mi, re.*

Nenecele pari a le pierde
Drăguțele de copilițe,
Si ca și ele port altițe,
Pe cap cununi de lămăițe
Séu căte-un castravete verde.

De pe sub fote căte-o labă
Se 'ntinde, slută, pe parchet
Si, căputând o gleznă slabă,
E innodată de o babă
Uscată ca un biet pesmet.

Industria națională
De-ar merge pe aşă picioare,
Te-ai pomeni în patru ore
C'a și trecut peste hotare
Si la străini a dat năvală !

* * *

O ! Alphonse Karr avea dreptate !
La rochii, coda este totul,
Precum la advocați e botul,
Precum la deputați e votul :
Mistere, farmece, păcate.

La bal mascat femei in fire
Iși pun turnure pe obraz
Ades spre marea mulțumire
A celora ce din nescire
Se gudură și le fac haz.

Aci, obraze respectate
Sună érași domnii deputați.
spirit de majoritate
toti presenti, și au dreptate :
spécuri nemascăti,

Ei se inspiră din dantele,
Interpelării făuresc,

Si gândurile ce-i muncesc
Le 'necă 'n Tokay unguresc,
Făcând sonete la trei stele.

Cei mai bătrâni stau la o parte.
Privind la camarașii lor
Și-și dic încet : „Amor, amor,
De ce păcatele ești chior
Si nu-ți iei drumu-in altă parte!“

Si astfel lumea se 'ncălcesc
Si se afundă-in séma ei,
Cu draci intregi, cu semidei,
De nu-i mai dai de căptăi
In mii de ani... .

Si se sfărtesc.

Don Padil.

B o n b ó n e.

O tineră actriță, care sta in favorea contelui X., cu scirea soției lui, il rugă multă vreme să-i cumpere o brătară. El consimți la acesta, cu condițiune insă, ca ea să nu o pôrte nici odată pe scenă.

— Atât ar trebuí, — dise el, — să o vîdă soția mea ...

— Si și-ar și jucă o scenă de gelosie, nu-i aşă? respunse actriță.

— Nici decum, dar indată mi-ar cere să-i cumpăr și ei o asemenea brătară.

Un elev se prezintă la esamen :

Profesorul : Décă tatăl dtaile ar imprumută 1200 de lei, având a plăti în rate de 500 de lei pe an, cât ar mai fi dator după doi ani?

— O mie de lei.

— Dar bine, tinere, nu cunoșci de loc aritmetică.

— Se poate ... dar cunosc pe tata !

Suspinul unei fete bătrâne.

Așă este scris în carte : Căsătoriile se încheiau în ceruri și d'aceea eu, pe acest pămînt trebuie să abdic de bărbat.

Un director de teatru luă lecțiuni de caligrafie dela un student; pentru ele îi dădea prânzul gratis.

La director se prânză la ora 12, însă studentul nu venia nici odată la timpul hotărît.

Intr'o zi, directorul îi dise :

— Curios om ești dta! In fie-care zi vîi la unul și mânânci cât doi-spre-dece; mai bine ai face să vîi la doue-spre-dece și să mânânci cât unul.

Literatură și arte.

O dramă originală. Dl George Marian a scos de sub tipar la Bucuresci o dramă în 3 acte cu titlul : „După despărțenie“, care s'a jucat cu succes pe scena Teatrului Național din Bucuresci. La reprezentăriunea primă actul III a displăcut publicului, autorul l'a modificat dară și a doua reprezentărie s'a făcut cu același schimbare. În o dare de sămă mai târdîu vom spune, care act ne place nouă mai mult. Acum observăm numai, că piesa e bine scrisă și de sigur este remarcabilă în incepînța nostru de literatură dramatică. S'a

tipărit la Socec et Comp. in Bucuresci, unde se și află de vîndare cu prețul de 2 lei 50 bani.

„Românische Revue“ a lui dr. Corneliu Diaconovich, va apărea la 1 iulie și va fi odată pe lună, în broșuri de 3—5 coli cu ilustrații și se va trimite gratuit factorilor politici și diarelor neromâne mai însemnate. Prețul abonamentului pe un an e 8 fl. Dl Diaconovich motiviză astfel necesitatea acestei reviste : „Irritația contra aspirațiilor politice ale poporului român crește în patria noastră tot mai mult și străinătății î se dau despre noi informații tot mai false. E dar o trebuință de mult simțită de a se înființa o foie, care într-o limbă universală respândită să dea străinătății și publicului din teră informații esacte și conștiințioase despre poziția și tendențele Românilor din Ungaria și Ardeal“.

Mai poftim, domnule! Schiță astfel intitulată a lui Iosif Vulcan a apărut și în traducere ungurească în suplementul literar dela numerul de Rusalii al diarului din Arad : „Arad és Vidéke“.

„Jókai românesce.“ Diarul „Românul“ din Bucuresci publică în foaia sa traducerea romanului „Săracii avuți“ de renumitul romanier maghiar Mauritiu Jókai. Acest roman se petrece în părțile Hațegului și e primul care ese și în românesc, căci afară de câteva novele traduse mai ales de redactorul foii noastre, alte serieri d'a lui Jókai n'au apărut încă în limba română.

„Icona susținutului“, carte de rugăciuni și cântări bisericesci, lucrată din St. cărti canonice, se află de vîndare la autorul Vasiliu Patcaș, preot gr. c. în Er-Hatvan, p. u. Tasnád-Szántó, cu prețul de 45, 55 și 75 cr. căte un exemplar; dela 10 es. unul gratuit. Aceasta cărtică de 138 pag. ajustată frumos, pe lângă indicarea tipicului la locurile concernante, cuprinde : Rugăciuni de dimineață. Rug. la mâneacat și cântările usitate împreună cu 4 catavasii, celea 11 luminătoare (svetilne) și Laudele după toate 8 versurile cu toate stichurile și la fine Apostol deplin. — La liturgie : rugăciuni și cântări pentru toate momentele împreună cu Trop. Născătoarei dela toate 8 versurile, cari se cântă după Fericiri, er la fine când se face parastasul, o rugăciune pentru repasări. — La inserat (vecernia) : toate cântările după celea 8 versuri, cu toate stichurile și stichnovele. Rugăciuni de sără. Invățătura despre esaminarea conștiinței înainte de mărturisire și la primirea s. cuminecături. Rugăciuni și canon la s. mărturisire și s. comuniune. Canon de măngăiere. Mai multe rugăciuni occasionale. Indreptariu la punerea catavaselor pe anul întreg. Cântările și Apostolul dela înmormântarea cea mare. Doue versuri : unul cătră d. I. Cristos, care se cântă în septembra patimilor, altul „Imn“ ce se cântă la mormînt și în fine pricesne occasionale.

„O carte vechie de 307 ani“, în care se descrie într'un mod foarte bogat istoria politică, eclesiastică, economică și literară a tuturor popoarelor foste supt domniajuna Turcilor și vecinii acestora, dela 1391—1578, mai cu sămă istoria Românilor și Moldovenilor, cuprindând și mai multe documente cu semnăturile autografe ale Domnilor români, de Martin Crusius, profesor de limbi la Academia Tibigense, tipărită în opt cărti și în limbele latină, elină și italiană la Basilea (Bale), este de vîndare. Amatorii se pot adresa la administrația „Românului“.

„Abecedar ilustrat“, după sistemul scriptoare pentru invățarea vorbirii, a scrierii și a ceterii, de Dumitru Dogariu, invățător dirigenț la școala normală din Satulung în Săcele, a ieșit de sub tipar. Op aprobat de ministerul cultelor și instrucției publice ca carte didactică pentru școalele primare urbane și rurale de ambe

secse. Partea I și II. Editura librăriei S. Samitca, Craiova-Brașov 1885. Prețul 12 cr. seu 25 bani.

Constantin Brâncovean de N. D. Popescu, noulă istorică originală, a apărut la București în editura librăriei H. Steinberg din calea Rahovei 7, deposit și de vândare la editor; exemplarul 2 lei noi.

Diare noue: „Voința Severinului“ a apărut la Turnu-Severin, „Cetățanul“ la Bacău, „Curierul Botoșanilor“ la Botoșani.

Teatru și muzică.

Opera „Linda“ în românescă s-a jucat pentru prima oară miercuri la 8/20 maiu în Teatrul Național din București. Criticul musical al „Românului“ scrie aceste: In general și exceptând pe dra Leria al cărei talent e cunoscut, aceasta reprezentăriune mi s-a părut palidă și aceasta nu din cauza lipsei de vervă, forțe naturală la niște debutanți ce au atât de ingrijit, cât din cauza vocilor insuficiente pentru acest gen de muzică. De sigur, dnii Gabrilescu, Cairetti, Teodorescu și dna Ștefănescu și-au schițat rolurile cu fineță, chiar cu prețiositate, dar pentru opera trebuesc efecte mai măcate și cari se baseză pe o sonoritate mai plină. Muzica mai ales a maestrilor italieni nu poate lesne să convingă altfel. De ocamdată și până ce voci pentru operă se vor revela său se vor afirma, dl Ștefănescu are pentru a-și întrebunță elementele de care dispune, o serie de opere comice franceze adorabile; intr'ensele fineță și curația au primul rol, și dsa va putea prezintă publicului în calitate ceea ce nu-i poate da în cantitate. Ori-cum pentru astă prima dată, lucrurile au mers bine, și nu voi sfîrși aceste rânduri fără să felicit pe dl Ștefănescu și pe tinerii debutanți pentru dificultatea învinșă și pentru succesul obținut, și fără să notez facilitatea cu care d. Iulian trece dela un actor escelinte la un bas buș forte presintabil.

Concert religios în București. „Doina“ anunță că în curând societatea „Uniunea corală“ va da un concert al cărui program se va compune numai din bucați religioase. Corul va fi din o sută de persoane, între cari cei mai buni cântăreți din capitala României.

La Iași compania dramatică sub conducerea lui P. S. Aleșandrescu va începe reprezentările sale astăzi sâmbătă, 18/30 maiu, în grădina Tivoli. Societatea numeră 16 membrii; repertoriul s-a publicat în nr. treceut al foii noastre.

Primul cor de plugari în Biharia. În biserică catedrală gr. or. din Oradea-mare a cântat luni după Rosalie chorul plugarilor din Cheresig, sub conducerea intemeiătorului său dl Ioan Alb adj. not. Precisiunea cu care s-au executat ceremoniile a surprins pe popor și i-a procurat mare placere. Felicităm pe dl Alb și pe bravii plugari din Cheresig, dorindu-le căt mai mulți imitatori!

Cee nou?

Sciri personale. Maj. Sa regele, visitând expoziția din Budapesta, când a văzut casa românescă din Caraș, cu un țărăni și o țărancă într'ensa, a exclamation: „Frumoși români! frumosă casă! frumose obiecte!“ Maj. Sa a dăruit pentru repararea bisericii gr. c. din Remetea-de-jos 100 fl. — *Regele și regina României* au mers în septembra trecută la Sigmaringen, unde tată Regelui Carol, prințul Anton de Hohenzollern zace în lona. — Pr. S. episcopul Ioan Mețian, însoțit de

părintele protosincel Ioan Goldiș, a vizitat în septembra trecută comunele din partea de jos a protopresbiteratului Arad. — *Dl Ciriac Barbu*, protopop în Lipou, a fost numit de către consistoriul gr. cat. oradan archidiacon al părtilor sătmărene și paroc român în Carei-mari. — *Dl Filip Adam*, fost referent consistorial în Caransebeș, s'a ales protopresbiter pentru protopresbiteratul Biserica-albă. — *Dl Xenofor br. Musteță* din Bucovina a fost numit concipist al ministerului de culte din Viena. — *Dl G. Ion*, șeful filialei din Brașov a institutului „Albina“, a fost numit director provizoriu, în locul reposatului Visarion Roman. — *Dl I. Nacian*, publicist român, în ședința dela martie a. c. a fost admis ca membru în Societatea științifică de economia socială din Paris.

Hymen. *Dl dr. G. Baiulescu*, medic în Brașov, duminecă la 19/31 maiu va serba cununia sa cu dra Maria Diamandi Manole, fiica lui comerciant Diamandi Manole în Brașov. — *Dl Victor Popovici*, teolog absolvent al diecesei arădane și învățător în Orlaca, la 9/21 l. c. s'a logodit cu dra Maria Cornea, fiica parocului Simeon Cornea în Repsig, comitatul Arad.

Asociația transilvană. Despărțemantul cercului Cluj își va ține adunarea generală de est an la Coșoca duminecă în 31 maiu st. n.

Conferințe literare. *La București* dl A. Lupu Antonescu a ținut în dumineca trecută o conferință la Ateneul Român „Despre mișcarea literară în România în cei din urmă dece ani“. — *La Craiova* joi în 9/21 maiu dl M. N. Săulescu a vorbit în sala teatrului Teodorini despre poesile lui Const. Mille; dl N. P. Gurău a ținut o conferință tot acolo asupra „Principiului Naționalităților“.

Maialuri. *La Blaș* junimea studiósă dela gimnaziul superior va aranja sămbătă la 30 l. c. un maial în „bercul mitropolitan“. — *La Seliște* pompierii voluntari au dat la 13/25 maiu o petrecere de veră în pădurea „Bercul roșu“. — *La Brașov* societatea tinerilor comercianți români a dat în dumineca Rusaliilor un maial în Stejeriș.

Scolă română de fete în Oravița. În Oravița a început să se desbată o cestiune importantă, înființarea unei școli române capitale de fete. Ideia s'a pornit din sinodul protopresbiteral de acolo, care în frunte cu Rds. d. protopresbiter Andrei Ghidiu, a și primit în principiu propunerea, cu adausul insă că și protopresbiteratele vecine să se invite și da sprințul. Acum, la alegerea protopresbiterului din Biserica-albă, noualesul protopop dl Filip Adam s-a și angajat sprințul. Idea de sigur are să fie sprinținită și în celelalte protopresbiterate. Noi credem, că ar fi bine ca și damele să vină în ajutor și anume ar fi de dorit ca dominele din Oravița să înființeze spre scopul acesta o reuniune ca la Arad și în alte părți.

Scolă română mai înaltă de fete în Sibiu. Se va clădi în curând. Comitetul Asociației transilvane, care clădesce școală această, a rugat pe inginerul orașului Sibiu Otto Müss ca să supravegheze edificarea, dându-i un onorar de 300 fl.; din partea comitetului s'a delegat ca supraveghetor dl bar. Urs, care a propus și o reșcare schimbare în aşedarea edificiului.

Huniadóra se numește un nou institut românesc de avans și de credit, care s'a fondat de curând în Deva. Adunarea constituitoare s'a ținut la 1/13 l. c., cu care ocazie intiu luă cuvenitul di advocat dr. Lazar Petco și ca unul dintre inițiatori făcă istoricul acestei întreprinderi, relatând în urmă că până atunci s'a subscris pe patru liste 142 acțiuni reprezentând o sumă de 12,250 fl. După aceste adunare se constituie, aleșindu-se președinte protopopul Ioan Capu, vice-preș-

dintre protopopul Romul Crainic, secretarii advocații F. Hosszu-Longin și dr. Ioan Mihu, scrutatori domnii Ioan Lazarici și I. Popovici. Prinindu-se apoi proiectul de statută, acțiunarii se constituără. Președinte al însoțirii se alese erăsul dl Ioan Papiu și vice-președinte dl Romul Crainic; în comisiunea de supraveghiere parocul George Nicora, profesorul preparandial Ioan Lazarici și executorul comitatens Antoniu Cutean; director dl dr. Lazar Petco, vice-director Ioan Papiu, cassar percepto-rul r. în pensiune George Pop, controlor asesorul la sedria orfanală Ioan Simionăș, secretarii oficiantele la tribunal Alesandru Czura și candidatul de avocat Iuliu Herbai; er consiliul administrativ s'a compus astfel: dr. Ioan Mihu, Vasiliu Demian, Romul Crainic, Avram Păcurariu, Samuil Pop, Isaia Moldovan, Alesandru Moldovan, Nicolae Oprea, Alecsie Olariu, Ioan Popovici, Petru Zarea și Fr. Hosszu-Longin. Institutul va începe activitatea sa, după ce va indeplini cerințele legii.

Societatea „Petru Maior” a junimei române studiouse din Budapesta și-a ținut la 5/17 l. c. ultima ședință generală ordinată din est an. S'a citit raportul comitetului și după aceea raportul general anual. Din raportul general rezultă, că numita societate în decursul anului școl. 1884—85 a avut 16 membriitori, 28 onorari și 44 ordinari, la olală 88 membri. Societatea în decursul anului a ținut 32 ședințe și anumite: 2 generale extraordinaire și 23 săptămânale ordinară. Comitetul a ținut 28 ședințe. Percepțiunile anuale ale cassei se urcă la suma de 398 fl. 51 cr. și 1 galben imperial, față cu acestea erogațiunile dau o sumă de 366 fl. 48 cr. Ramanența cassei este 32 fl. 4 cr. și 1 galben. Fondul permanent are 3549 fl. 31 cr., fondul disponibil 136 fl. 93 cr., total 3719 fl. 28 cr. și 1 galben, mobilele sunt prețuite cu 260 fl. În fondul „Istoriei pentru inceputul Românilor în Dacia” de Petru Maior mai sunt încă 8 fl. 16 cr. Societatea mai are de vândare 1205 exemplare și anume: 1147 broșurate, 52 legate și 6 legate în luce din istoria tipărită la anul 1883. În decursul anului trecut s'a vândut numai 17 exemplare broșurate, 22 legate și 6 legate în luce, toate cu un preț de 108 fl. 36 cr. Biblioteca s'a inmulțit cu 75 opere în 95 tomuri. Numerul diarelor și al foilor periodice, cari le-a primit societatea gratis peste an, s'a urcat la 28. Apoi s'a ales comisiunea reprezentativă pentru veră în persoanele membrilor Alexi, Sandor și Suciu, și în sfîrșit președintele societății dl Sebastian Olariu încheia ședința prin o cuvântare insuflătoare.

Călindarul și femeile. În anul curent sârbătorile Paștelor și Rusalilor cădău pe aceeași zi pentru totă creștinitatea. Era o bună ocasiune pentru noi, scrie corespondintele din Viena al „Românilui”, dă scăpă de calculul greșit al timpului și dă adoptă calendarul îndreptat; n'am avă de cât a lăpădă două-spre-dece zile și a scrie după 19 martie, 1 aprile. Ce însemnăză aceasta perdere aparțină de 12 zile pentru noi, care suntem deprinși a ne perde timpul, nu numai zilele, ci și lunile și anii întregi? Nu me indoiesc că toți proprietarii, fie rurali fie urbani, vor acceptă cu mare plăcere această schimbare, fiind că vor primi arenda și chiria cu 12 zile mai multe; asemenea nu va părea reu-nici funcționarilor ca luna lui martie să fie estimată numai de 19 în loc de 31 zile; negreșit că ministrul finanțelor le va reduce la 1 aprile căte două cincimi din lățea lui martie, astfel că în loc de 500 lei va primi numai 300 și în loc de 1000 numai 600 lei, de cărui preferi a fișă pentru plata apunctamentelor dîna de 13 a fiecărei luni. Toate calculele se pot regula fortele lene și adoptarea calendarului nou ar merge gătan, de că-

nu s'ar ivi o dificultate: me tem adeca că domnele și domnișorele noștre nu se vor mulțumi cu reforma, vor protesta și vor face cea mai crâncenă opoziție, și cu drept cuvânt, căci nu le poate da mâna să se imbără-nescă d'odată cu 12 zile. Opoziție seriösă, căci „ce que femme veut, Dieu le veut”. Însădar li se va obiectă, că reforma proiectată n'are nimic a face cu vîrsta dlor și că actele lor de nascere și de botez se vor îndrepta calculându-se după noul calendar, căci ele nu voiesc să imbără-nescă nici chiar în aparință, tocmai în aparință nu și cu nici un preț. Însădar am incercă a le dovedi, că 12 zile mai mult seau mai puțin nu pot face nici o diferență și că femeia n'are de căt vîrsta ce arată. Ne ramane însă o măngâiere, adeca că chiar în rîndurile secșului frumos se va manifesta o divergență de opinie: toate fetițele până în vîrsta de doi-spre-dece ani vor fi mulțumite d'a pute să adauge aceste zile suplimentare la etatea lor și să trăcă mai curând în rîndul domnișorilor; apoi chiar și în privința fetelor de peste două-deci de ani n'avem a ne teme d'o opoziție pe față, căci se scie bine că ele nu mai imbară-nescă dela acea epocă înainte cel puțin până în diua cununiei lor și adesea nici chiar atunci, de să Balzac a găsit un farmec deosebit în femeia de 49 de ani.

Stabiliment de țesături în București. Comisiunea însărcinată de ministrul de comerț și industrie al României, pentru a arăta modul cum s'ar putea întrebuită într'un sens mai folositor suma de 200,000 lei, ce adunarea deputaților a acordat acestui ministrului pentru înființarea unui stabiliment de țesături, a propus ministerului următoarele: a) Să se facă o torsătorie de fire necesare țesăturilor, er nu să se procure din străinătate acele fire; b) Pe lângă Asilul Elena Domna să se mai înființeze trei resboie mecanice, care împreună cu torsătoria, să fie mișcate cu puterea de aburi. Mai arată că ar fi bine, ca acest stabiliment la inceput să nu lucreze decât albituri de țesături grose necesare celor săraci.

Un capriciu de rege. „Le Temps” din Paris ne spune, că regele Bavariei, Ludovic II, și-a plătit un capriciu forțe costisitor, și anume: A pus să se monteze în teatrul seu din München piesa lui Victorien Sardou „Theodora” cu toate decorurile, costumele și rechisitele copiate fidel după modelul celor dela teatrul Porte-St.-Martin din Paris. Toate astea a costat suma de 200,000 mărci (100,000 fl. v. a.) La reprezentarea piesei va assista numai regele singur, însoțit de un soldat de serviciu. Publicul nu va fi admis supt nici un cuvânt. Numitul diar adaugă, că femeia unui diplomat străin, care are multă trecere la curtea regelui, cu toate încercările ei pe lângă intendantul teatrelor regali, n'a murit obținând aceasta favore, de a asistă la reprezentare.

Un bal oficial la Washington. Pare — dice „Curierul Statelor Unite” — că spre sfîrșitul balului dat în marea clădire așa numită a pensiunilor din Washington, în onoarea inaugurației președintelui Cleveland, s'a danțat și s'a băut multă șampanie. S'a destupat peste șese mii buteli. Supt influența acestui generos, un mare număr de invitați s-au dedat la petrecerile cele mai sgomotose. În sala în care se serviau băuturi recoritore, funcționarii, oficiarii, omenei politici, fraternisau cu păharul în mâna; unii cântau, alții strigau din toate puterile, alții săriau ca niște păiațe; se dice chiar că un tinér, ocupând o poziție ore-care în societate, a umblat dabușele în jurul salei. În scurtă, la orele cinci dimineață, bătorii nevoind să părăsească sala, a trebuit să se stingă gazul pentru a-i forța să plece.

Espozițiunea Muncei. Înălță după inchiderea salonului de bele-arte din Paris, se va deschide în palatul de industrie o expoziție cu totul interesantă, desemnată sub numele de „Expozițiunea Muncei”, din cauza caracterului său de educație profesională, privitor la toate ramurile industrii și științei. Electricitatea, igiena, metalurgia, mecanica, tehniciile, giuvaergeria, agricultura, produsele alimentare și invențiunile brevete vor figura la această expoziție, cea mai mare parte sub formă de ateliere în acțiune și de expoziție pentru a da astfel în viață, care vor constitui pentru public o adevărată lecție de lucruri, asfel cum au înțeles-o cei care au aneasat la expoziție din 1878 galeria muncei.

Un rămășag ciudat. Diareele suudeze spun că patru domne din Vexioe au făcut un rămășag foarte ciudat; ele s-au prins care poate să bea mai multă cafea cu lapte? Cea dintâi nu a putut băde de cat decescă de cafea; a doua s-a opris la a 34 cescă; a treia a băut cinci-deci; a patra cinci-deci și una. Prin urmare, cea dă patra a căstigat rămășagul.

Sciri scurte. Dna C. A. Rosetti a primit o delegație de comercianți din București, care i-a înmânat o adresă de condolență din partea comerciului. — *Mitropolitul-primul al României* se dice că va fi nălțat la rangul de patriarh. — *La Orăștia* în 26 maiu n.s.a. ținut adunarea generală constituitoră a casinei române, convocată de dl vice-președinte Samuil Pop; tot în ziua aceea s-a ținut acolo și adunarea generală constituuantă a institutului de credit și de economii. — *Cholera* s-a ivit și, se dice, în Spania în unele părți din provincia Valencia, pe unde a băntuit anul trecut.

Necrológe. Gh. Zotu, doctor în filosofie, director al cancelariei mitropoliei din București, profesor la Sf. Sava și la seminarul Nifon și redactorul diariului „Orthodoxul”, unul din cei mai distinși profesori și teologice avea România, a încetat din viață. — Valerian Coman din Abrud, farmacist diplomat de Viena, a murit în 4 maiu la Petroșeni în etate de 26 ani, după o boliă indelungată.

Pentru domne tinere.

Untul stricat. Când untul prospet n'a fost sărat la timp, sănătatea sărat a devenit rânced, trebuie să-l topăi, să-i luă spuma și să muiă în el o bucată de cögăie de pâne prăjită bine. După un minut său două, untul nu mai are nici un miroș neplăcut, căci totă râncedea intră în cögăia de pâne.

Mirosul mișunelor. De și miroslul mișunelor (viorelor) este mai dulce și mai puțin tare ca al altor flori, totuși este periculos. Ele pot, ca toate florile mirosoitoare, când sunt în mare cantitate în camera de culcare, să producă accidente nervoase. Se citează chiar cazuri de înveninare care s-au produs sub influența lor. Trebuie deci să avă grije, să-ram, să le transportă într-o altă cameră.

Conservarea laptelui. Cel mai bun mijloc pentru a conserva laptel este să-l pună în butelii de colore verde, bine spălate, și să-l aşeze într-un loc unde să nu fie de loc mișcat. Acest procedeu este cu mult mai de preferit aceluia care consistă în a-l ferbe, căci ferbereea îl face să pierde gustul lui cel placut.

Pentru a scăpa de mușeală substanțele de hrana și altele, trebuie să le păstrezi într-un loc uscat,

păzindu-le de contactul aerului: în acest scop se pot acoperi dulcețurile cu un strat subțire de miel, care nu se muștește, legumele ferte cu un strat subțire de unt și grăsimile și licorurile cu un strat de unt de lemn de măslini.

Problemă matematică

de Andrei Pop.

Două fete duseră la teră două de vîndut; una 10, ceeală 30; le-au vîndut asemenea de scumpe și totuși căpătară tot atâtia bani, adică fiecare câte 10 lei. Cum s'a putut asta?

Terminul de deslegare e 13 iunie, st. n. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logograficului din nr. 7:

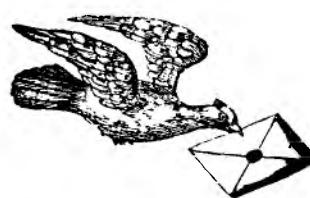
Plan,
Osoppo,
Rohob,
Tata,
Ulysses,
Gallatin Forces,
Aethiopi,
Liverpool.

Literele inițiale citite de sus în jos dau numele „Portugal” — și cele finale citite jos în sus dau numele „Lissabon”.

Deslegare bună și-a sosit dela domnule și domnișoare Ana Stănescu, Amalia Crișan, Iosefină Păpușcu, Adelaida Mureșan, Maria Pop.

Premiul s-a dobândit de către dna Ana Stănescu.

Poșta Redacțiunii.

Frica de bucurie. Va urma în curând. Pentru românul acela nu avem spațiu. Așteptăm cele cerute.

Beiș. Din poesile poporale vom alege, căci unele din ele au esit în făță noastră. Cele originale nu le putem intrebunța.

Despre colorile florilor. De vom avea tratatul întreg la dispoziție, i vom face loc.

Boul bou Ciboc. Poveste din popor. Nu este scrisă așa cum vorbesc poporul. Nu o putem intrebunța.

Naluca și celelalte versuri sunt niște încercări primitive, care n'au fost vrednice de cei 10 cr. ce am plătit pentru epistola nefranțată deplin. Sperăm, că nu ne vei mai trimite altele.

Călendarul săptămânei.

Înălță sept.	v. st.	n. st.	Numele sănătilor și sărbătorilor.	Săpt. sept.	Săpt. oct.
Dum. 1 a tuturor Sănătilor. Mat. X. 32, 33, 37, 38. XIX. 27, 30. inv. 1.					
Duminică	19	31	Sf. Apost. Carp	4 10	7 42
Luni	20	1	Titus	4 9	7 43
Martă	21	2	(†) Const. și Elena	4 9	7 44
Mercuri	22	3	Mart. Vasilisc	4 8	7 44
Joi	23	4	Cuv. Păr. Mihail	4 8	7 45
Vineri	24	5	Cuv. Păr. Simeon	4 7	7 45
Sâmbătă	25	6	† Sf. Ion Botezat.	4 7	7 46

Proprietar, redactor responsabil și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare.